

บันทึกการประชุม

คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาเรื่องพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ....

สถานที่บัญญัติแห่งชาติ

ครั้งที่ ๑๕/๒๕๖๐

วันพุธที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

ณ ห้องประชุมกรรมการ หมายเลข ๑ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๑

กรรมการวิสามัญ ผู้มาประชุม คือ

๑. พลเรือเอก วัลลภ เกิดผล
๒. นายวัลลภ ตั้งคณานุรักษ์
๓. นางจุรี วิจิตรวาทการ
๔. พลตໍารวจเอก พงศพัช พงษ์เจริญ
๕. พลตรี Jarvis อารีราชการรัตน์
๖. คุณหญิงทรงสุดา ยอดมณี
๗. นายเจริญศักดิ์ ศาลาภิจ
๘. พลเรือเอก ชุมนุน อาจวงศ์
๙. พลเรือเอก พลวัฒน์ สีโรdon
๑๐. นางกิริมย์ ศรีประเสริฐ
๑๑. พลเอก ศุภรัตน์ พัฒนาวิสุทธิ์
๑๒. พลเอก สุชาติ หนองบัว
๑๓. นางสุวิมล ภูมิสิงหาราช
๑๔. นายอรรถสิทธิ์ กันมล

ประธานคณะกรรมการวิสามัญ
รองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่หนึ่ง
รองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่สอง
โฆษณาจัดกรรมการวิสามัญ
กรรมการวิสามัญและประธานที่ปรึกษา
กรรมการวิสามัญและที่ปรึกษา
กรรมการวิสามัญ
กรรมการวิสามัญ

กรรมการวิสามัญ ผู้ถูกการประชุม คือ

๑. นายอนุศาสน์ สุวรรณมงคล
๒. นายนรธิต สิงหเสนี
๓. นายอิสระ วงศ์กุศลกิจ
๔. นางกาญจนा ภัทรโขค
๕. ศาสตราจารย์ประสาท ปิร瓦วัฒนาพานิช
๖. นางสาวปิติกาญจน์ สิทธิเดช
๗. นายมณฑี้ยร บุญตัน
๘. พลโท ศรีชัย เทศนา
๙. นายสุรินทร์ ชลพัฒนา
๑๐. พลเอก อักษรา เกิดผล

เลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ
กรรมการวิสามัญและที่ปรึกษา
กรรมการวิสามัญและที่ปรึกษา
กรรมการวิสามัญ
กรรมการวิสามัญ
กรรมการวิสามัญ
กรรมการวิสามัญ
กรรมการวิสามัญ
กรรมการวิสามัญ
กรรมการวิสามัญ
กรรมการวิสามัญ
กรรมการวิสามัญ

ผู้เข้าร่วมประชุม

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นางสาวอนุชา เกษมสันต์ ณ อยุรยา
๒. นายนภนันท์ จันทร์ราชาโลหะ

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ
นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๑. นายภาณุวัฒน์ ทองสุข
๒. นายเอกลักษณ์ ภูมิศาสตร์

นิติกรชำนาญการพิเศษ
นิติกรปฏิบัติการ

สำนักงานเลขานุการวุฒิสภา สำนักกำกับและตรวจสอบ

๑. นายกฤษณะ ยอดสุวรรณ
๒. นางสาวสุนันทินี สันนิชี

วิทยากรปฏิบัติการ
วิทยากรปฏิบัติการ

ผู้ช่วยดำเนินงานสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

๑. เรือเอก ไฟโรจน์ คงทวี
๒. พันเอกหญิง รัตนาร ลีมารีธรรม

ผู้ช่วยดำเนินงานของ พลเรือเอก วัลลภ เกิดผล
ผู้ช่วยดำเนินงานของ พลเอก สุชาติ หนองบัว

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ ตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๙๑ วรรคสาม คือ

- นางแจ่มจรัส มงคลนำ

นิติกรปฏิบัติการ
กลุ่มงานคณะกรรมการวิสามัญ ๕

เริ่มการประชุมเวลา ๑๓.๔๕ นาฬิกา

เมื่อกรรมการวิสามัญมาครบองค์ประชุมแล้ว พลเรือเอก วัลลภ เกิดผล ประธานคณะกรรมการวิสามัญ ได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม

พลเรือเอก วัลลภ เกิดผล ประธานคณะกรรมการวิสามัญ ได้แจ้งเรื่องต่าง ๆ ต่อที่ประชุมดังนี้

๑. รายงานการพิจารณาเรื่องพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. .... ของคณะกรรมการวิสามัญจะเข้าสู่การพิจารณาของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในคราวการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๕๑/๒๕๖๐ วันพุธที่สุดที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๐ ซึ่งอยู่ในระเบียบวาระการประชุมเรื่องด่วนที่ ๑ และขอให้คณะกรรมการวิสามัญทุกท่านเข้าร่วมการประชุมเพื่อชี้แจงผลการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติในวันและเวลาดังกล่าวโดยพร้อมเพรียงกัน

၁၇၆၂ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငြန်၊ မန္တလေးရွာ

“នេះ និង ក្រុមហ៊ុន នឹង ការបង្ហាញ នៅក្នុង សាស្ត្រ និង ពិភពលោក នៅក្នុង ការបង្ហាញ នៅក្នុង សាស្ត្រ និង ពិភពលោក”

የኋዕች በኋዕች ስራውን ከሚያስተካክለ የሚፈጸም ነው እና ተከታታይ የሚፈጸም ነው ማለት ይችላል.

“Ա այ,” Ինչութեան “Ա այ,” ՏԵՐԵՍԵԼՄ Շ ԱՄԱՆՈՒՆ Շ ԱԿԱՆՈՅ

“Միշտ ունենալու համար պահանջվությունը կազմության մեջ պահպան է” ՀՀ Կառավարության 2010 թվականի մայիսի 2-ի որոշմանը

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

“ԱՅԵՌԵՑ”, ԻՐԱԽՎԵՐ “ԱՅԵՌԵՑ”, ՏԵՂԻՆԵԼԵՎԱՆԻԿԱՆԵՐՈ Զ ԱԼԻՆԸ

“မြိုက်နည်ပါရေးနှင့်ပြည်တွေ့ပေးအောင်ရှိရှိရန်၊ ပြည်တွေ့ပေးအောင်ရှိရှိရန်” ဟူ၍

“မြန်မာနိုင်ငြပ်သွေးတွေ့ဆုံးရေးရုံးမှုပါတယ်” ဟန်အဖွဲ့ဝင် ၈ ဦးတော်

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ព្រៃតែក្រុងនៅទេសខ្មែរ

„ԱՐԵՎ.. ԻՐԵՄԻԱԲՈՒ.. ԱՐԵՊԻԱ.. ԼԵՂԻՇԽԱԳԵՄԱԱՍՏԱ ԶԱՅՍԻԿ ԸՆԴԿԵՆԱԾԸՆՈՒՑՈՒՄԻՉԵՐՈՒՄ”

၆။ မြန်မာနိုင်ငြပ်မှု ဝန္တဆေ အမြတ်အမြတ် အ အသံဖြစ်၏ ဝန္တဆေ / ဒမ္မ မရှိ

የኢትዮጵያ ማኅበር በመስጠት የሚከተሉት ነው፡፡

କେବେଳିଏବୁ ପାଇଲା କରିବାକୁ ଅନ୍ତର୍ମାଣ କରିବାକୁ କରିବାକୁ

ԱՆԴՐԻԱՆԻ

ပုဂ္ဂန်မြတ်စွာအောက်ဖော်လောင်းတော်များ သို့မဟုတ် အောက်လောင်းတော်များ ဖြစ်ပါသည်။

โดยนางแจ่มจรัส มงคลน้ำ ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการอิกริยาสามัญได้นำเสนอต่อที่ประชุมในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

(๑) กรณีถ้อยคำในมาตรา ๑๓ (๓) คำว่า “ และส่งเสริมความเป็นพหุสังคม ” เป็นถ้อยคำที่ยังไม่มีบัญญัติความหมายไว้อย่างชัดเจน อีกทั้งถ้อยคำดังกล่าวอย่างไรมีใช้อย่างแพร่หลายเพียงพอที่ประชาชนโดยทั่วไปจะเข้าใจความหมายได้

ในประเด็นนี้ที่ประชุมเห็นว่าถ้อยคำคำว่า “พหุสังคม” แม้ยังไม่มีบัญญัติความหมายไว้อย่างชัดเจนแต่ก็มีใช้อย่างแพร่หลายพอควรแล้ว และคณะกรรมการอิกริยาสามัญได้พิจารณาถ้อยคำจากหลักการปารีส ที่กำหนดว่า “Composition and guarantees of independence and pluralism” จึงเห็นว่าพหุสังคมเป็นถ้อยคำที่สามารถสื่อความหมายของหลักการปารีสได้อย่างชัดเจน ดังนั้น ที่ประชุมจึงยืนยันการแก้ไขความในมาตรา ๑๓ (๓) ตามที่ได้มีมติไปแล้ว

(๒) มาตรา ๑๘ กรณีที่มิให้นำบทบัญญัติว่าด้วยมาตรการหรือวิธีการชี้วิเคราะห์ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองมาใช้บังคับ อาจส่งผลกระทบต่อกระบวนการสรุหาราได้หากพบว่ากฎหมายเป็นประการที่ใช้ในกระบวนการสรุหารานั้นออกโดยไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายซึ่งหากมีการฟ้องร้องภายหลังก็จะทำให้กระบวนการสรุหารากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเสียไป

ในประเด็นนี้ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นว่าในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้กำหนดให้กระบวนการสรุหารากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีขั้นตอนวิธีการดำเนินการ รวมทั้งระยะเวลาในการดำเนินการไว้แตกต่างจากการสรุหารา ดังนั้นด้วยกระบวนการสรุหารากรรมการในองค์กรอิสระอื่น ๆ โดยเฉพาะในส่วนของผลคำวินิจฉัยเกี่ยวกับการได้มา คุณสมบัติ ลักษณะ ต้องห้าม หรือการพันจากตำแหน่งกรรมการโดยกรรมการสรุหารา ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ให้เป็นที่สุด แต่สำหรับการสรุหารากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) กำหนดให้คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรุหาราเป็นที่สุดเฉพาะขั้นตอนการได้มาของกรรมการ ดังนั้นด้วยกระบวนการวิธีการ และระยะเวลาที่ใช้ในการสรุหารากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่กำหนดให้แตกต่างนั้น จึงเป็นที่มาของการกำหนดความในมาตรา ๑๘ ซึ่งเทียบเคียงถ้อยคำมาจากมาตรา ๖๖ ของกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง โดยมีเจตนาณเพื่อให้กระบวนการสรุหารา กสม. ยังดำเนินการต่อไปได้โดยไม่สอดคล้องแม่จะมีการนำคดีไปสู่ศาลปกครองซึ่งบทบัญญัติในมาตรา ๑๘ มีความเหมาะสมสมแล้ว

(๓) กรณีการกำหนดจำนวนของกรรมการเพื่อปฏิบัติหน้าที่ได้เนื่องจากมาตรา ๒๐ วรรคท้า กำหนดว่าหากมีกรรมการที่เหลือไม่ถึง ๕ คนให้กระทำการที่จำเป็นและมิอาจหลีกเลี่ยงได้ ซึ่งแตกต่างจากที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๔ วรรคสามที่กำหนดไว้ที่จำนวน ๕ คน เหตุใดจึงกำหนดจำนวนกรรมการไว้ต่างกัน

ในประเด็นนี้ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีที่กำหนดจำนวนกรรมการเพื่อปฏิบัติหน้าที่ได้ไว้แตกต่างกัน เนื่องจากความในมาตรา ๑๔ วรรคสาม เป็นการอนุโลมบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๐๖ มาใช้บังคับกับการดำเนินการของ กสม. ส่วนความในมาตรา ๒๐ วรรคท้า บัญญัติขึ้นโดยมีเจตนาณที่จะให้การปฏิบัติหน้าที่ของ กสม. เป็นไป

อย่างต่อเนื่อง ในช่วงระยะเวลาเปลี่ยนผ่านเนื่องจากการพัฒนาจากตำแหน่งก่อนวาระดังนั้น การกำหนดจำนวนกรรมการเพื่อปฏิบัติหน้าที่ไว้แตกต่างกันเนื่องจากห้อง ๒ มาตรา มีหลักการและเงื่อนไขในการใช้บังคับแตกต่างกันจึงเหมาะสมแล้ว

(๔) มาตรา ๓๐ วรรคสองที่คณะกรรมการวิสามัญเพิ่มหลักความคุ้มกันในการปฏิบัติหน้าที่โดยสุจริตขึ้นใหม่ อาจมีประเด็นปัญหาในข้อกฎหมายว่า ในกรณีที่กรรมการปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจโดยสุจริตแต่เป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงกรรมการไม่ต้องรับผิดตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง ด้วยหรือไม่

ในประเด็นนี้ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นว่าในการปฏิบัติหน้าที่ของ กสม. คำว่า “โดยสุจริต” เป็นกรณีที่ต้องมีการตีความ ว่ามีความหมายครอบคลุมและคุ้มครองการปฏิบัติหน้าที่ของ กสม. ในกรณีใดบ้าง ซึ่งการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงจะอยู่ในความคุ้มครองของถ้อยคำดังกล่าวหรือไม่ ขึ้นอยู่กับว่าได้ปฏิบัติหน้าที่โดยสุจริตหรือไม่ ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำตามข้อสังเกตของคณะกรรมการตรวจพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติที่อยู่ในวงงานของสภานิตบัญญัติแห่งชาติแต่อย่างใด

(๕) มาตรา ๔๐ วรรคสาม มี ๒ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ ความในวรรคสามมิได้ระบุให้ชัดเจนว่าการขอขยายเวลาจะต้องดำเนินการก่อนครบกำหนดระยะเวลา ๔๐ วัน หรือไม่

ในประเด็นการขอขยายเวลาการดำเนินการจัดทำรายงานการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนประจำปี แม้มิได้ระบุช่วงเวลาการขยายไว้ให้ชัดเจนว่าการขอขยายเวลาในช่วงเวลาใดนั้น ที่ประชุมเห็นว่า กสม. ควรใช้คุณพินิจพิจารณาช่วงเวลาที่เหมาะสม เพราะโดยปกติการขอขยายเวลาในนั้นจะต้องดำเนินการก่อนสิ้นสุดระยะเวลาการจัดทำรายงานตามที่กฎหมายกำหนดไว้อยู่แล้ว

ประเด็นที่ ๒ ความในมาตรา ๔๐ วรคหนึ่ง กำหนดให้ต้องจัดทำรายงานเสนอต่อรัฐสภาและคณะกรรมการรัฐมนตรี แต่การขยายเวลากำหนดให้แจ้งต่อรัฐสภาทราบเท่านั้น เหตุใดจึงกำหนดไว้เป็นเช่นนั้น

ที่ประชุมพิจารณาในประเด็นการขอขยายเวลาการดำเนินการจัดทำรายงานการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนประจำปีที่กำหนดให้แจ้งเฉพาะรัฐสภานั้น เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้ กสม. จะต้องนำเสนอรายงานตามความในมาตรานี้ต่อรัฐสภาด้วยตนเอง ดังนั้นในการขอขยายเวลาดังกล่าวจึงไม่ได้กำหนดให้ กสม. ต้องแจ้งต่อกองระรัฐมนตรีด้วย

(๖) มาตรา ๔๕ กรณีการอนุโลดบทบัญญัติมาตรา ๓๕ มาใช้บังคับ มี ๒ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ มาตรา ๓๕ มีจำนวน ๔ วรรค ซึ่งความใน (๑) ที่อ้างถึงมีบัญญัติอยู่ในวรรคสอง จึงควรแก้ไขเพิ่มเติม คำว่า “ความในมาตรา ๓๕ (๑)” เป็นว่า “ความในมาตรา ๓๕ วรรคสอง (๑)” เพื่อให้ถูกต้องครบถ้วนตามแบบการบัญญัติกฎหมาย

ในประเด็นนี้ นายอรรถสิทธิ กันมล กรรมการวิสามัญ ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า การใช้ถ้อยคำกรณีอนุโลม หรือการอ้างบทบัญญัติมาตราใดในเนื้อหาของกฎหมาย มีทั้งรูปแบบที่ต้องระบุและไม่ต้องระบุรวมของมาตราที่มีการอ้างอิง หรืออนุโลมมาใช้บังคับ สำหรับในรูปแบบที่จะต้องมีการอ้างว่าเป็นวรรคใดจะเป็นกรณีที่มาตรานั้นมีหลายวรรค และในแต่ละวรรคมีอนุมาตราด้วยซึ่งหากไม่ระบุวรรคที่ชัดเจนอาจจะมีปัญหาในการใช้บังคับ หรือ การตีความ ส่วนกรณีในร่างมาตรา ๓๕ แม้จะมีหลายวรรคแต่มีเพียงวรรคเดียวที่มีอนุมาตรา จึงไม่มีปัญหา การบังคับใช้กฎหมาย ทั้งนี้ หากจะมีการแก้ไขเกี่ยวกับรูปแบบการใช้ถ้อยคำโดยการ ระบุวรรคของมาตรา ๓๕ ให้ชัดเจนอาจจะต้องมีการแก้ไขร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ นี้ในหลายแห่งที่ปรากฏการอ้างอิงความในมาตรา ๓๕

ในประเด็นนี้ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นว่า ควรคงไว้ตามร่างมาตรา ๔๔ คณะกรรมการวิสามัญเห็นว่า มีความเหมาะสมแล้ว

ประเด็นที่ ๒ เหตุใดคณะกรรมการวิสามัญจึงไม่กำหนดให้นำมาตรา ๓๕ วรรคสอง (๒) กรณีให้คณะกรรมการมีอำนาจเข้าไปในเขตสถานหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจสอบ ข้อเท็จจริงหรือรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง มาใช้กับการตรวจสอบ ของคณะกรรมการตามมาตรา ๔๔ ด้วย

ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นว่า ในการให้อำนาจแก่ กสม. ตามความในร่างมาตรา ๔๔ นั้น เพื่อเป็นเครื่องมือให้การปฏิบัติหน้าที่ของ กสม. บรรลุความสำเร็จ โดยได้พิจารณา จากความจำเป็นในการทำหน้าที่ของ กสม. เป็นสำคัญ ซึ่งกรณีการจัดทำรายงานสถานการณ์ เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยมีความถูกต้อง นั้น ที่ประชุมเห็นว่า เครื่องมือที่จำเป็นและ สำคัญในการทำหน้าที่ดังกล่าว คือ การขอให้หน่วยงานของรัฐ ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้าง ของหน่วยงานดังกล่าว หรือบุคคลใด มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้ความเห็นในการปฏิบัติงาน หรือมาให้ถ้อยคำ หรือส่งวัตถุ เอกสาร หลักฐาน หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อ ประกอบการพิจารณาภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด ในกรณีที่หน่วยงานหรือบุคคลใด ไม่ดำเนินการตามที่คณะกรรมการร้องขอ คณะกรรมการจะออกคำสั่งให้หน่วยงานหรือบุคคลนั้น ดำเนินการดังกล่าวก็ได้เท่านั้น ดังนั้น ที่ประชุมจึงยืนยันการแก้ไขความในมาตรา ๔๔ ตามที่ได้มี มติไปแล้ว

๗) การเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำ คำว่า “ร่างพระราชบัญญัติบัญญัติ ประมวล รายจ่ายประจำปี” เป็น “ร่างพระราชบัญญัติบัญญัติ ประมวลรายจ่ายประจำปี ประมวล” เพื่อให้ถูกต้องตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งปรากฏใน ๒ มาตรา คือ มาตรา ๕๖ และมาตรา ๕๗

ในประเด็นนี้ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้การใช้ถ้อยคำใน ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ สอดคล้องและเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับบทบัญญัติ ของรัฐธรรมนูญ จึงเห็นควรให้มีการแก้ไขถ้อยคำ คำว่า “ร่างพระราชบัญญัติบัญญัติ ประมวลรายจ่ายประจำปี” ที่ปรากฏในมาตรา ๕๖ และมาตรา ๕๗ เป็น “ร่างพระราชบัญญัติบัญญัติ ประมวลรายจ่าย

ประจำปีงบประมาณ” โดยคณะกรรมการอิการวิสามัญจะเสนอขอให้มีการแก้ไขทั้ง ๒ มาตรการดังกล่าว ในวาระ ๒ ขั้นการพิจารณาแก้ไขถ้อยคำของสภานิตบัญญัติแห่งชาติ

๔) กรณีข้อสังเกตเกี่ยวกับการใช้ถ้อยคำในมาตรา ๖๑ ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ ควรปรับปรุงความในมาตรา ๖๑ วรรคหนึ่งเพื่อให้อ่านเข้าใจได้ว่า เป็นการบัญญัติของรัฐกรณ์ที่กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ก่อนวันที่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับที่ยังคงดำรงตำแหน่งต่อไปได้ตามมาตรา ๖๐ มีไม่ครบ ๗ คน ตามมาตรา ๘

ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นว่า ถ้อยคำที่คณะกรรมการอิการวิสามัญกำหนดไว้ใน มาตรา ๖๑ วรรคหนึ่ง เทียบเคียงถ้อยคำมาจากร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย ผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. .... ซึ่งสภานิตบัญญัติแห่งชาติได้ให้ความเห็นชอบแล้ว จึงยืนยันใช้ถ้อยคำ ตามที่คณะกรรมการอิการวิสามัญได้ให้ความเห็นชอบให้มีการแก้ไขแล้ว

ประเด็นที่ ๒ ความในมาตรา ๖๑ วรรคหนึ่ง คำว่า “ตามหมวด ๑” ควรระบุ ชื่อหมวดให้ชัดเจนโดยแก้ไขเป็นว่า “ตามหมวด ๑ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ”

ในประเด็นนี้ ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นว่าเพื่อให้ใช้ถ้อยคำถูกต้องตามรูปแบบ การเขียนกฎหมายควรให้มีการแก้ไขให้มีการระบุชื่อหมวด ๑ ตามข้อเสนอของคณะกรรมการ ตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่อยู่ในวงงานของสภานิตบัญญัติแห่งชาติ

ประเด็นที่ ๓ คณะกรรมการอิการวิสามัญควรพิจารณาบทวนการกำหนด ระยะเวลาดำเนินการที่กำหนดไว้ในแต่ละอนุมาตราของมาตรา ๖๑ ว่าในทางปฏิบัติ จะสามารถดำเนินการได้ตามระยะเวลาที่กำหนดหรือไม่

ในประเด็นนี้ที่ประชุมเห็นว่าระยะเวลาการดำเนินการสรรหาเพื่อให้ได้มา ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามที่คณะกรรมการอิการวิสามัญให้ความเห็นชอบและ กำหนดไว้ในมาตรา ๖๑ นั้นมีความเหมาะสมแล้ว ดังนั้น ที่ประชุมเห็นควรกำหนดให้เป็นไป ตามที่ปรากฏในรายงานการของคณะกรรมการอิการวิสามัญที่ได้เสนอต่อสภานิตบัญญัติแห่งชาติแล้ว

ประเด็นที่ ๔ ในมาตรา ๖๑ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) และ (๖) มีถ้อยคำว่า “ให้แล้วเสร็จ” หน้าระยะเวลาที่กำหนดแต่ความใน (๔/๑) ที่คณะกรรมการอิการวิสามัญเพิ่มขึ้นใหม่ มีความแตกต่างจากอนุมาตราอื่น ๆ เนื่องจากไม่มีถ้อยคำว่า “ให้แล้วเสร็จ” หน้าระยะเวลาที่ กำหนด

ที่ประชุมพิจารณาในประเด็นการใช้ถ้อยคำ คำว่า “ให้แล้วเสร็จ” ที่ปรากฏใน (๑) – (๖) แล้วเห็นว่า ระยะเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖๑ เป็นระยะเวลาเร่งรัดให้ต้องดำเนินการ สรรหาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งหากไม่กำหนดไว้ให้ชัดเจนอาจจะทำให้เกิดปัญหา การตีความกรณีวันสิ้นสุดการดำเนินการได้ ดังนั้น ที่ประชุมเห็นควรแก้ไขการใช้ถ้อยคำดังกล่าว เพื่อให้การสรรหาร่มีระยะเวลาการสิ้นสุดที่แน่นอนและชัดเจน รวมทั้งเพื่อให้การใช้ถ้อยคำในมาตรา ๖๑ มีความสอดคล้องกันทั้งมาตรา โดยที่ประชุมได้มีการแก้ไขความในมาตรา ๖๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๑ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการอิการวิสามัญพิจารณาให้ได้รับ ภาคและตั้งเป็นประชานาครสหกรณ์สิทธิมนุษยชนแห่งชาติและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตาม

พัฒนาชีวภาพของนักเรียนให้มีความสุขและมีคุณูปการ ในการนี้ที่ต้องมีการสรุหาราบรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ว่างอยู่นอกจากต้องดำเนินการตามหมวด ๑ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แล้ว ให้เป็นไปตามกระบวนการและกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

(๑) ให้คณะกรรมการกำหนดระยะเวลาเบี่ยงเกี่ยวกับการจัดแจ้ง การรับจดแจ้ง และการเลือกกันเองตามมาตรา ๑๑ วรรคสาม ให้แล้วเสร็จภายใน วันที่สิบห้าวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ และประกาศให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

(๒) ให้สำนักงานประกาศการรับจดแจ้งและดำเนินการรับจดแจ้งการเป็นองค์กร เอกชนด้านสิทธิมนุษยชนตามมาตรา ๑๑ (๔) และสาขาวิชาชีพตามมาตรา ๑๑ (๕) ให้แล้วเสร็จภายใน วันที่สิบห้าวันนับแต่ที่ระบุในมาตรา ๑ ใช้บังคับ

(๓) ให้องค์กรเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนและสาขาวิชาชีพซึ่งได้รับการจัดแจ้ง ตาม (๒) ดำเนินการเลือกกันเองเพื่อเป็นกรรมการสรุหาราบทามมาตรา ๑๑ (๔) และ (๕) ให้แล้วเสร็จภายใน วันที่สิบห้าวันนับแต่พ้นกำหนดเวลาตาม (๒)

(๔) ให้กรรมการสรุหาราบทามมาตรา ๑๑ (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕) ตกลงวิธีการ เลือกกรรมการสรุหาราบทามมาตรา ๑๑ (๖) ให้แล้วเสร็จภายใน สิบห้าวันนับแต่วันที่พ้นกำหนดเวลาตาม (๓) และดำเนินการเลือกกรรมการสรุหาราบทามมาตรา ๑๑ (๖) ให้แล้วเสร็จภายใน สามสิบห้าวันนับแต่วันที่มีข้อตกลงวิธีการเลือกดังกล่าว

(๕/๑) ให้คณะกรรมการสรุหาราพิจารณาและวินิจฉัยว่าประธานกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ผู้ใดถือว่าเป็นผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๘ (๑) (๒) (๓) (๔) หรือ (๕) ให้แล้วเสร็จภายใน สิบห้าวันนับแต่วันที่พ้นกำหนดเวลาตาม (๔) ทั้งนี้ คำวินิจฉัยของ คณะกรรมการสรุหาราที่เป็นที่สุด

(๕) เมื่อพ้นกำหนดเวลาตาม (๔/๑) (๕/๑) แล้ว ให้กรรมการสรุหาราบทามมาตรา ๑๑ ดำเนินการจัดทำหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่จะใช้ในการสรุหาราบทามมาตรา ๑๑ (๑) ให้แล้วเสร็จภายใน สิบห้าวันนับแต่พ้นกำหนดเวลาตาม (๔/๑)

(๖) ให้กรรมการสรุหาราดำเนินการสรุหาราผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามจำนวนที่ยังว่างอยู่ให้แล้วเสร็จภายใน เก้าสิบห้าวันนับแต่พ้นกำหนดเวลาตาม (๕)

ในการนี้ที่มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการตาม (๑) (๒) หรือ (๓) ให้เป็นหน้าที่ และอำนาจของคณะกรรมการเป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด และให้นำความ ในมาตรา ๑๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

โดยในการแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำในมาตรา ๖๑ ของคณะกรรมการวิสามัญ ตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการตรวจพิจารณาฯ ร่างพระราชบัญญัติที่อยู่ในวงงาน ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ นั้น ให้ฝ่ายผู้ช่วยเลขานุการดำเนินการจัดทำเป็นใบแก้ไขรายงานของ คณะกรรมการวิสามัญเพื่อเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป

๙) บทเฉพาะกาลมาตรา ๖๗ มิได้บัญญัติรองรับให้ชัดเจนเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่มีอยู่เดิมในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศในปีที่ผ่านมาที่ยังไม่ได้เสนอต่อรัฐสภาและคณะกรรมการรัฐมนตรี คณะกรรมการธิการวิสามัญควรพิจารณาบททวนว่าสมควรจะต้องกำหนดระยะเวลาเร่งรัดและมาตรการบังคับในการจัดทำรายงานดังกล่าวให้ด้วยดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาหรือไม่

ในประเด็นนี้เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของ กสม. กฎหมายกำหนดระยะเวลาการทำหน้าที่ในแต่ละกรณีไว้อย่างชัดเจนแล้ว ดังนั้น กสม. ชุดปัจจุบัน ซึ่งได้รับการรับรองให้เป็น กสม. แล้ว หากไม่ดำเนินการหรือดำเนินการล่าช้า ก็ต้องอยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ จึงไม่จำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติที่เกี่ยวกับระยะเวลาเร่งรัดและมาตรการบังคับให้ดำเนินการต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดเพิ่มเติมอีก

๑๐) กรณีข้อสังเกตไว้ในข้อ ๘.๓ ว่า ใน การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเกี่ยวกับการดำเนินการไก่ล่เกลี่ยระหว่างคู่กรณีเพื่อเยียวยาการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอาจวางระเบียบเกี่ยวกับการไก่ล่เกลี่ยไว้ด้วยนั้นผลของการไก่ล่เกลี่ยการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่มีลักษณะเป็นความผิดอาญา จะเป็นอย่างไรจะทำให้สิทธิการฟ้องคดีอาญาเป็นอันระงับหรือไม่

นางภิรมย์ ศรีประเสริฐ กรรมการวิสามัญ ในฐานะเลขานุการสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า ใน การทำหน้าที่ของ กสม. ในปัจจุบันมีอำนาจในการไก่ล่เกลี่ยได้โดยมีการกำหนดระยะเวลาเบียบเกี่ยวกับการดำเนินการดังกล่าวไว้ ซึ่งได้กำหนดดยกเว้นไว้ว่าหากการละเมิดสิทธิมนุษยชนมีลักษณะเป็นความผิดอาญา หรือเป็นการกระทำต่อเด็ก หรือสตรี กสม. จะไม่สามารถดำเนินการไก่ล่เกลี่ยได้

ในประเด็นนี้ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นว่าในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ไม่ได้กำหนดให้ กสม. มีอำนาจในการไก่ล่เกลี่ยไว้เป็นการเฉพาะ แต่ในบางกรณีที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พิจารณาดำเนินการตรวจสอบเพื่อมีข้อเสนอแนะไปยังหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้องในการเยียวยาผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งก่อนการมีข้อเสนอแนะ อาจมีกรณีที่ต้องให้คู่กรณีหรือผู้ที่เกี่ยวข้องมาชี้แจง ในระหว่างนั้นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอาจดำเนินการไก่ล่เกลี่ยระหว่างคู่กรณีเพื่อเยียวยาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในกรณีดังกล่าวได้โดยความยินยอมของคู่กรณี ทั้งนี้เพื่อให้การเยียวยาการละเมิดสิทธิมนุษยชน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสมและมีมาตรฐานการปฏิบัติที่สอดคล้องกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสามารถตรวจสอบและเบียบการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงาน ซึ่งเป็นระเบียบภายในของสำนักงานในการดำเนินการเรื่องดังกล่าวได้

(๑) การระบุถ้อยคำที่เป็นการจัดลำดับขั้นตอนวินิจฉัยว่าประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติซึ่งดำเนินการแทนอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ผู้ใดถือว่าเป็นผู้ดำเนินการตามมาตรา ๘ (๑) (๒) (๓) (๔) หรือ (๕) ว่าควรกำหนดไว้มาตราใดระหว่างมาตรา ๖๐ กับมาตรา ๖๑

ในประเดิมนี้ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นว่าขั้นตอนการวินิจฉัยว่ากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชุดปัจจุบันจะเป็นผู้ดำเนินการแทนตามมาตรา ๘ จะเกิดขึ้นในขั้นตอนของกระบวนการสรรหา ดังนั้น ที่ประชุมเห็นว่าการกำหนดขั้นตอนการวินิจฉัยดังกล่าวไว้ในมาตรา ๖๑ นั้น มีความเหมาะสมแล้ว เนื่องจากเป็นมาตราที่กำหนดเกี่ยวกับกระบวนการสรรหากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๓.๒ พิจารณาอบทมายกรรมการวิสามัญในการซื้อขายเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. .... ต่อที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

ที่ประชุมได้พิจารณาอบทมายผู้ซื้อขายเพิ่มเติมในมาตราต่าง ๆ ดังนี้

- พลเรือเอก วัลลภ เกิดผล ซื้อขายเพิ่มเติมในมาตรา ๘ มาตรา ๑๓ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๔๐

- นายวัลลภ ตั้งคณานุรักษ์ ซื้อขายเพิ่มเติมในมาตรา ๖๐ และมาตรา ๖๑

- นายอรรถสิทธิ์ กันมล ซื้อขายเพิ่มเติมในมาตรา ๕ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๗ – มาตรา ๒๑ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๔ มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๕ มาตรา ๕๙ และมาตรา ๖๖

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

๔.๑ พิจารณาหารือการดำเนินการตามมาตรา ๖๐ และมาตรา ๖๑ ภายหลังจากที่ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีผลใช้บังคับแล้ว

ที่ประชุมพิจารณาและหารือกันอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับการดำเนินการตามมาตรา ๖๐ และมาตรา ๖๑ ภายหลังจากที่ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีผลใช้บังคับแล้ว มีความเห็นไปในแนวทางเดียวกันว่าเพื่อเป็นการแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาการถูกกดดันด้านสิทธิมนุษยชนให้สอดคล้องกับหลักการปารีสอย่างจริงจัง และเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการได้มาซึ่งกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชุดใหม่

ควรกำหนดให้กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชุดปัจจุบันพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ใช้บังคับ แต่ให้ยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตี่เต็งตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่ตามความในมาตรา ๖๐ รวมทั้งเห็นว่าควรขยายระยะเวลาการดำเนินการสร้าง ออกไปอีกด้วยให้มีระยะเวลาในการดำเนินการหั้งสิ้น ๓๒๐ วัน (รวมระยะเวลาในขั้นตอนของการได้มาซึ่งกรรมการสร้าง ขั้นตอนการสร้างกรรมการ และขั้นตอนการพิจารณาให้ความเห็นของสภา) ตามความในมาตรา ๖๑โดยในประเด็นนี้กรรมการวิสามัญในสัดส่วนของกรรมการร่างรัฐธรรมนูญขอสงวนความเห็นและรับประเด็นการขยายระยะเวลาการสร้างออกไปเป็น ๓๒๐ วัน ไปหารือต่อคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาจะเหมาะสมในการสร้าง คาดคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต่อไป ในการนี้หากมีการอภิปรายในระหว่างการพิจารณา รายงานของคณะกรรมการวิสามัญของสภานิติบัญญัติแห่งชาติหาขอสรุปไม่ได้ คณะกรรมการวิสามัญจะขอให้มีการพักการประชุมเพื่อปรับปรุงและแก้ไขความในมาตรา ๖๐ และมาตรา ๖๑ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการวิสามัญเห็นชอบร่วมกัน และเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป

๔.๒ พิจารณาอบรมผู้พิจารณาให้การรับรองบันทึกการประชุมคณะกรรมการวิสามัญครั้งที่ ๑๕/๒๕๖๐ วันพุธที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐

ที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญได้พิจารณาเกี่ยวกับการรับรองบันทึกการประชุม ของคณะกรรมการวิสามัญและมีมติมอบหมายให้ พลเรือเอก วัลลภ เกิดผล ประธาน คณะกรรมการวิสามัญ พิจารณาให้การรับรองบันทึกการประชุมครั้งที่ ๑๕/๒๕๖๐ วันพุธที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐ เพื่อดำเนินการตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดต่อไป

เมื่อที่ประชุมได้พิจารณาตามระเบียบวาระการประชุมมาเป็นเวลาพอสมควรแล้ว พลเรือเอก วัลลภ เกิดผล ประธานคณะกรรมการวิสามัญ ได้กล่าวขอบคุณกรรมการวิสามัญ และผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่านแล้วกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๕.๓๐ นาฬิกา

นางแจ่มจรัส มงคลน้ำ นิติกรปฏิบัติการ ผู้จัดทำบันทึก^๑
นายสุนทร อินทร์อ้ำ ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานคณะกรรมการวิสามัญ ๕ ตรวจ/ทาน
ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ

ประธานคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาฯร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. .... ได้ให้การรับรองบันทึกการประชุมครั้งที่ ๑๕/๒๕๖๐
วันพุธที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐ ในวันพฤหัสบดีที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๐

พลเรือเอก

(วัลลภ เกิดผล)

ประธานคณะกรรมการวิสามัญ

พิจารณาฯร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ....
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาฯร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. .... ได้มีการประชุมเมื่อวันพุธที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐
ซึ่งยังไม่ได้มีการรับรองบันทึกการประชุม เนื่องจากอายุของคณะกรรมการวิสามัญสิ้นสุดลง ดังนั้น
ข้าพเจ้าได้รับมอบหมายจากเลขานุการวุฒิสภา ขอนำข้อบังคับ ข้อ ๓๒ ประกอบกับข้อ ๘๕ มาบังคับใช้
โดยอนุโลม จึงขอรับรองความถูกต้องของบันทึกการประชุมครั้งนี้

(นายสุรัตน์ หวังต่อลาภ)
รองเลขานุการวุฒิสภา